

მენორა

გამოდის 1993 წლის მარტიდან
2000 წლის მარტიდან გამოდის თვეში ორჯერ

გაზეთის ელექტრონული ვერსია ინტერნეტში:
WWW.opentext.ge/menora

სამყარო სამ საურდენზე დგას: თორაზე, ღ-თის სამსახურსა და
ქველმოქმედებაზე **შირაში ავით**

გერაული გაზეთი საქართველოში MENORA JEWISH NEWSPAPER IN GEORGIA	“מנורה” עיתון יהודי בגוריה	„МЕНОРА“ ЕВРЕЙСКАЯ ГАЗЕТА В ГРУЗИИ
---	---	--

თბილისი (შპატი) 1-15 №3 (219) (5766 ფილი) 2006 წელი ფასი 50 თეთრი
--

הנורה

შესვენდა აუზ ელჩ ჯონ ტეფტთან

გზის თაობაზე, იმ ურთიერთობაზე, რომელიც არსებობდა და არსებობს ქართველ და ებრაელ ხალხებს შორის, ბ-ნმა მეირ ზიზოვმა ბ-ნ ჯონ ტეფტს აუწყა, რომ ვიდრე საქართველო თავის თავს ეკუთვნოდა, საქართველოში არ ყოფილა სახელმწიფოებრივი ანტიისემიტიზმი, ხოლო მე-19 საუკუნის დასაწყისიდან, როცა საქართველომ სახელმწიფოებრივი სუვერენიტეტი დაკარგა, შეინიშნება ცალკეული ანტიისემიტური აქციები, რომელსაც გამოხატავდა ქართული ინტელიგენცია.

ბ-ნმა მეირ ზიზოვმა ბ-ნ ჯონ ტეფტს უამბო „ჯოინთის“ საქართველოში მოღვაწეობის თაობაზე.

– უკვე თორმეტი წელია საქართველოში ვმუშაობთ და მინდა გაუწყლოთ, რომ აშშ ებრაელების ეს საქველმოქმედო ორგანიზაცია ბევრ კეთილ საქმეს აკეთებს ამ ქვეყანაში. ამ ათიოდე წლის წინათ „ჯოინთმა“ გადამწყვეტი როლი შეასრულა საქართველოს ხელმოკლე

დღობა იმის გამო, რაც შარშან, მაისში ვაშინგტონში ჰქმენით – თქვენ, მაშინ სახელმწიფო დეპარტამენტის მუშაკი, ხელმძღვანელობით სხდომას, რომელზეც განიხილებოდა რუსეთის ბაზების დსთ-ს ქვეყნებში ყოფნის საკითხი. გასსოვთ, ალბათ, მე შემეკამათა რუსეთის წარმომადგენელი, რომელმაც რუსეთის ჯარის საქართველოში ყოფნა აუცილებლობად მიიჩნია. მაღლობა მინდა გითხრათ, იმის გამო, რომ იმ დღეს მომეცით საშუალება ვრცელად და არგუმენტირებულად მეპასუხა ოპონენტისადმი. იმ დღეს თქვენს მხარდაჭერასაც ვგრძნობდი. ჩვენ, ქართველი ებრაელები, ერთობ ერთგულნი ვართ საქართველოს ინტერესებისა, ისევე როგორც აშშ ებრაელები – ამ შტატებისა. ისტორიულად ასე იყო – საქართველოს ინტერესებით ვცხოვრობდით. თუმცა, ამას ხელი არ შეუშლია ჩვენთვის ისტორიული საშობლო – ისრაელი გულის ფიცარზე გვეწერებოდა – ქართველ ებრაელთა 80% დღეს ისრაელის მოქალაქეა. ქართველი ებრაელები ცხოვრობენ აშშ-ში, რუსეთში, ბელგიაში, ავსტრიაში, თუ სხვა ქვეყნებში. ამას წინათ, შეიქმნა ორგანიზაცია – საქართველოს ებრაელთა მსოფლიო კონგრესი, რომელიც ამოცანად ისახავს სხვადასხვა ქვეყნის ებრაელების გაერთიანებას.

და ბოლოს ერთი, ჩემის აზრით მნიშვნელოვანი მომენტის თაობაზე: ძალიან გვახარებს ის, რომ აშშ ასე სერიოზულად ზრუნავს საქართველოზე, დღევანდელ საქართველოში აშშ განიხილება, როგორც ერთ-ერთი მზრუნველი მფარველი და პატრონი.

და ბოლოს მინდა ჩვენი გაზეთის – საქართველოში გამოქვეყნებული ებრაული გაზეთის „მენორას“ ორი ძველი ნომერი მიძღვნათ. მოგეხსენებათ, ღვინო და გაზეთი მით უფრო კარგია, რაც უფრო ძველია. გაზეთის ამ ინგლისურენოვან ნომერებში საქართველოს, ქა-

რთველი ებრაელების თაობაზე ბევრ საინტერესო ცნობას ამოვიტოვებ.

ბ-ნმა ჯონ ტეფტმა გამოხატა მკაფიო იმედები მეტად საინტერესო, საჭირო ინფორმაციის მიღების გამო. ილაპარაკა ამერიკის ებრაელების როლზე აშშ ეკონომიკის განვითარების საქმეში, იმაზე, თუ რაოდენ არიან ისინი წარმოდგენილი აშშ ცხოვრების სხვადასხვა სფეროებში.

– ებრაელებთან ბევრი რამ მაკავშირებს. ბავშვობაში მეყავა ებრაელი მეგობარი. იგი ჩვენს ქუჩაზე ცხოვრობდა და ხშირად დავყავი ებრაულ ღონისძიებებზე, სინაგოგაშიც დავყავი, მერე მე, კათოლიკეს, იმდენად დამაინტერესა ოუდაისმმა, რომ ვვინებ, უკეთ ვიცი იგი, ვიდრე ბევრმა ებრაელმა. დიპლომატიური სამსახური კი ისრაელში დავიწყე, ვკითხულობდი კიდევ ებრაულ ენაზე, ახლა, ალბათ, ამას ვეღარ მოვახერხებ. ჩემი გოგონა იერუსალიმში დაიბადა. ასე რომ ეს სამყარო ჩემთვის უცხო არ არის. თქვენ ძალიან კარგ საქმეს აკეთებთ. ამიტომ თავს მოვალედ ვთვლი ყოველმხრივ დაგეხმარო.

მეირ ზიზოვმა ბ-ნ ჯონ ტეფტს ებრაულ სახელში მოიწვია. ჯონ ტეფტმა მიწვევა სიამოვნებით მიიღო.

გამომშვიდობებისას ისიც გაიკვია, რომ ჯონ ტეფტის ქალიშვილი ვაშინგტონის თეატრ „არენა სტიუდო“ მსახურობს ამიტომ დრამატურგს, ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქტორს გურამ ბათიაშვილსა და ბატონ ელჩს ბევრი რამ აღმოაჩნდათ საერთო. ბ-ნმა ჯონ ტეფტმა შ. რუსთაველის სახ. თეატრში ნანახი სპექტაკლის „სტიქის“ თაობაზე შთაბეჭდილებაც გაუზიარა მწერალს. მან კი თავისი პიესის მიხედვით დადგმულ სპექტაკლზე მიიწვია ბ-ნი ელჩი. ასე რომ შეხვედრა არა მხოლოდ კონსტრუქციული გახლდათ, სასიამოვნოც.

ამერიკის შერთებული შტატების ახალი ელჩი ჯონ ტეფტი რამდენიმე თვეა თბილისში ჩამოვიდა და მუშაობას შეუდგა. იგი აქამდე ვერ შეხვდა აშშ ებრაელების საქველმოქმედო გამარჯვებული ორგანიზაციის „ჯოინთის“ საქართველოს წარმომადგენლობის ხელმძღვანელობას. ამის მიზეზი ერთი მხრივ ამერიკა-კასიაში „ჯოინთის“ პროგრამების ხელმძღვანელის მეირ ზიზოვის ავადმყოფობა გახლდათ, მეორეს მხრივ ჯონ ტეფტის მოუცლევლობა – აშშ საელჩოს ახალი ნაგებობის გახსნა დიდ ძალისხმევას მოითხოვდა.

თუმცადა, ბ-ნ ელჩს საქართველოს ებრაელობა უყურადღებოდ არ დაუტოვებია – იგი რომ ჰამანის შემობრძანების საღამოს ბეით ქნესეთში გვეწვია, ისრაელის საელჩოს მიერ მოწოდებულ საახალწლო დარბაზობაზეც გახლდათ. ასე რომ მიუხედავად მოუცლევლობისა, ბ-ნი ტეფტისათვის ებრაული თემის ინტერესები უცხო არ გახლავთ.

ამ დღეებში კი, აშშ ალჩმა საქართველოში ჯონ ტეფტმა თავის სამუშაო კაბინეტში მიიღო ბატონი მეირ ზიზოვი, „ჯოინთის“ წარმომადგენელი საქართველოსა და სომხეთში სერგო ელასოვი და მწერალი, თბილისის შ. რუსთაველის სახ. თეატრისა და კინოს უნივერსიტეტის პროფესორი გაზეთ „მენორას“ რედაქტორი გურამ ბათიაშვილი.

ბატონმა მეირ ზიზოვმა ელჩს უამბო ებრაელების საქართველოში ცხოვრების გრძელი

ებრაელთა, მზრუნველობას მოკლებულ მოხუცთა ფიზიკური გადარჩენის საქმეში. იყო დრო, როცა სახელმწიფოს არ ძალუძდა მათი შენახვა, და როცა მათზე ზრუნვა „ჯოინთმა“ ითავა, ბევრი მოხუცი სიკვდილს გამოვსტაცეთ ხელიდან.

დღეს თბილისში ფუნქციონირებს „ხესედ ელიაჰუ“, საქველმოქმედო ორგანიზაცია, რომელიც ათასხუთასამდე მოხუცს, ავადმყოფსა და უქონელს ეხმარება, ასეთივე ორგანიზაციები გვაქვს გორში, ქუთაისში, ბათუმში, ფოთში, რუსთავში, ონში, ახალციხეში. სამწუხაროა, რომ ჩვენი ერის ხალხს ამგვარი დახმარება სჭირდება, მაგრამ ებრაული თანადგომაც სწორედ ეს არის – ყოველი ებრაელი ვალდებულია იზრუნოს მეორე ებრაელის ბედზე.

ამერიკის ებრაელობა განა მხოლოდ მოძველებული ფიზიკური გადარჩენას – შიმშილით, ავადმყოფობით სიკვდილს ებრძვის, ცდილობს სულებიერი საზრდოც მისცეს საქართველოს ებრაელობას – ბიზნესმენმა ჰენრი პოზნერ III თბილისში ააშენა ებრაული სახლი, რომელიც საქართველოს ებრაელების კულტურის კერა გახდა.

მწერალმა გურამ ბათიაშვილმა აშშ ელჩს უამბო საქართველოს ებრაელების თაობაზე, იმაზე, თუ როგორ შეინარჩუნა მან თავისი ეროვნული და რელიგიური თავისთავადობა.

– ბატონო ელჩო, დღეს მინდა გითხრათ მა-

ახალი სამეცნიერო საზოგადოება

– მოგესალმებით ყველას, ძალზე სასიამოვნო ფაქტია, რომ უნივერსიტეტში „ქართულ-ებრაულ ურთიერთობათა შემსწავლელი კულტურული ცენტრი“ გაიხსნა. ცენტრი საშუალებას იძლევა ებრაული ენისა და ჰუმანიტარული საგნების შესწავლის კოორდინაცია მოახდინოს. ეს, მართლაც მნიშვნელოვანი ფაქტია. მინდა ცენტრს წარმატებები ვუსურვო. ქნმა რუსუდან ლორთქიფანიძემ სიტყვით გამოსვლის შემდეგ ივ. ჯავახიშვილის მედლით დააჯილდოვა: პროფესორი ზურაბ კეენაძე, ბიზნესმენი ილია მოსიაშვილი და საქართველოს საელჩოს უფროსი მრჩეველი ისრაელში **ჯემალ აჯიაშვილი**.

26 იანვარს ივ. ჯავახიშვილის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტში გაიმართა „ქართულ-ებრაულ ურთიერთობათა შემსწავლელი კულტურული ცენტრის“ პრეზენტაცია. პრეზენტაციას ესწრებოდა ინტელიგენცია, მასმედია, უნივერსიტეტის თანამშრომლები და სტუდენტები. სტუმრებს მასპინძლობას თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორი პროფესორი რუსუდან ლორთქიფანიძე და ცენტრის ხელმძღვანელი პროფესორი გურამ ლორთქიფანიძე უწევდნენ.

უნივერსიტეტის სააქტო დარბაზის ფოიეში გამომდინარე იყო დ. ბააზოვის სახ. საქართველოს ებრაელთა ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმის ექსპონატები. შეხვედრა ს. ს. ორბელიანის სახ. უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულ მარი კალანდაძეს მიჰყავდა. პრეზენტაცია უნივერსიტეტთან არსებულმა მომღერალთა გუნდმა „მრავალკამიერით“ გახსნა, რის შემდეგაც უნივერსიტეტის რექტორი რუსუდან ლორთქიფანიძე მიესალმა შეკრებილ საზოგადოებრიობას:

ერთობები განსაკუთრებულია იმით, რომ ჩვენ ებრაელობა გვყავს – ქართველი ებრაელობა, ამას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს დღეს, როცა იქმნება ასეთი მასშტაბის „ქართულ-ებრაული ურთიერთობათა შემსწავლელი კულტურული ცენტრი“. ეს მიმართა უაღრესად მნიშვნელოვან მოვლენად. მინდა ყველას მოგილოცოთ და ალბათ, ყველა ჩვენთანაა (უნივერსიტეტის თანამშრომლები მყავს მხედველობაში) მონაწილეობა უნდა მივიღოთ ამ დიდი და მნიშვნელოვანი საქმის შესრულებაში. მინდა მოვიგონო განსვენებული ანდრია აფაქიძე. აქ ბ-ნი გვიღამაძემ გვესწრება, ამ ორი ადამიანის თავდადებათა არაერთი საქმე გაკეთებულა ქართულ-ებრაულ ურთიერთობებში. მინდა ბ-ნ ნათან ბააზოვს მივულოცო სახელმწიფო პრემიის ლაურეატობა, რომელიც მან ქართული პოეზიის ანთოლოგიის თარგმნისათვის მიიღო. ასე სრულად გამოცემული ანთოლოგია არ მინახავს და ვთვლი, რომ

ისრაელის საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი სამართლებრივი საბაზისი ცხრი:

– ძვირფასო საზოგადოებო, ქალბატონებო და ბატონებო! მოხარული ვარ, რომ მდიდარი ტრადიციების მქონე თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იუდაიკის კაბინეტის ბაზაზე შეიქმნა ქართულ-ებრაულ კულტურულ ურთიერთობათა სასწავლო-სამეცნიერო ცენტრი. ამ ცენტრის დაარსება ხელს შეუწყობს ქართულ-ებრაული ურთიერთობების კვლევას, პოპულარიზაციას, ებრაული ენისა და კულტურის სწავლების შემდგომ სრულყოფას.

დღეს, ამ აუდიტორიაში იმყოფებიან ის დამსახურებული ადამიანები, რომლებმაც ბოლო 30 წლის განმავლობაში საფუძვლიანი ჩაუყარეს ქართულ-ებრაული ურთიერთობების ისტორიის კვლევას. ამ ცენტრის გახსნა კიდევ ერთი წინგადადგმული ნაბიჯია ამ მიმართულებაში. ქართულ-ებრაულ კულტურულ ურთიერთობათა სასწავლო-სამეცნიერო ცენტრის ჩამოყალიბების აუცილებლობა მნიშვნელოვანწილად განაპირობა იმ უნიკალურმა ურთიერთობამ, რომელიც საუკუნეების მანძილზე აკავშირებს ქართველ და ებრაელ ერებს. სწორედ ეს მეგობრობა და ძმობა დაელო საფუძვლად საქართველოსა და ისრაელის სახელმწიფოების ნაყოფიერ თანამშრომლობას ყველა სფეროში.

ამჟამად ორი ქვეყნის ურთიერთობა განვითარების ახალ ფაზაში შედის და ჩვენს წინაშე ახალი პერსპექტივები იხსნება ეკონომიკის, ტურიზმის, მეცნიერებისა და კულტურის სფეროებში. ისრაელში იზრდება ინტერესი საქართველოს, მისი კულტურისა და მეცნიერების მიმართ. ამის ერთ-ერთი დასტურია რამდენიმე თვის წინ ისრაელის არიელის უნივერსიტეტსა და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს შორის თანამშრომლობის შესახებ ხელშეკრულების ხელმოწერა. საქართველოსა და ისრაელის მეცნიერებს თანამშრომლობის კარგი გამოცდილება აქვთ. ვფიქრობ ქართულ-ებრაულ კულტურულ ურთიერთობათა სასწავლო-სამეცნიერო ცენტრი ორი ქვეყნის სამეცნიერო წრეების კავშირს კიდევ უფრო განამტკიცებს და ორივე მხარისათვის სასარგებლო ინიციატივების სულისჩამდგმელი გახდება. ისრაელის საელჩო საქართველოში მუდმივ მხარდაჭერასა და თანადგომას პირდება ქართულ-ებრაულ ურთიერთობათა შემსწავლელ კულტურულ ცენტრს. წარმატებებს ვისურვებთ! დიდი მადლობა ყურადღებისათვის.

სამართლებრივი მხარდაჭერის მთავარი რაზმის მოვალეობის შემსრულებელი ავიმელოზ როზენბლათი:

– მოგესალმებით ყველას და გილოცავთ ამ დღეს. აღსანიშნავია, რომ უნივერსიტეტში ყოველთვის ასოცირდებოდა და დღესაც ასოცირდება სახელსთან, პროგრესთან, წინსვლასთან. ქართულ-ებრაულ ურთიერთობას მდიდარი ტრადიცია აქვს, ეს ურთიერთობა დღესაც გრძელდება და ვითარდება. სასიამოვნოა, რომ ინიციატივა უნივერსიტეტიდან მოდის და იქმნება კიდევ ერთი კულტურულ-საგანმანათლებლო ცენტრი, ეს ქართველების და ებრაელების მიერ ერთმანეთისაგან გადადგმული კიდევ ერთი ნაბიჯია. ერები ათასობით წელია ერთად ცხოვრობენ და აგრძელებენ ერთმანეთთან ურთიერთობას. ვისურვებდი, რომ მიზნებს ჰქონოდა უფრო დიდი განვითარება, გრძელდებოდა შეხვედრები, სადაც განხილული იქნება ტრადიციები და კულტურა ორივე ერისა.

სამართლებრივი-ისრაელის მემორანდუმის საზოგადოების არაპროფიტის, აპაღამიძის რინე მხარდამელი:

– ქ-ნო უნივერსიტეტის რექტორო, ბ-ნო ისრაელის ელჩო, ქალბატონებო და ბატონებო, მოგესალმებით. საქართველო-ისრაელის მეგობრობის საზოგადოების სახელით მინდა გულწრფელი კმაყოფილება გამოვხატო იმასთან დაკავშირებით, რაც დღეს აქ ხდება. სასიამოვნოა, რომ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბაზაზე, კერძოდ კი იუდაიკის კაბინეტის ბაზაზე, იქმნება ცენტრი ქართულ-ებრაული კულტურისა. ეს გახლავთ იმ მნიშვნელოვანი ტრადიციების გაგრძელება, რომელიც საქართველოში ათეული წლების მანძილზე არსებობს. საიამოვნოა მინდა აღვნიშნო, რომ სემიტოლოგიურ მეცნიერებებს უნივერსიტეტში ადრედასრულ ჩაუყარა საფუძველი. 1944 წელს საგანგებოდ დაიწყო ებრაული ენის შესწავლა, განსაკუთრებით კი ებრაული კულტურის შესწავლა. გამოჩინულ მეცნიერს, სემიტოლოგს კოტე წერეთელს საგანგებოდ შემოაქვს უნივერსიტეტში ებრაული კულტურის სწავლება. 1991 წლის ბოლოს მივიღეთ გადაწყვეტილება, რომ შექმნილიყო ებრაისტიკის კათედრა, რომელმაც უკვე გარკვეული სამუშაო ჩაატარა და მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა. გულწრფელად მიხარია, რომ ბ-ნ გურამ ლორთქიფანიძის ხელმძღვანელობით შეიქმნა იუდაიკის კაბინეტი, ძალიან საქმიანი და სერიოზული კაბინეტი, ყოველივე ამან წინ წასწია და განამტკიცა ის ურთიერთობები, რაც ებრაელ და ქართველ ხალხებს შორის არსებობს. ჩვენი ურთი-

ის ვილდო, რაც მან მიიღო, სრულიად დამსახურებულია. აქ ბრძანდება ჩემი უახლოესი კოლეგა და ფაქტობრივად საქართველო-ისრაელის საზოგადოების ხელმძღვანელი, ჩვენი სახელოვანი კოლეგა გურამ ბათიაშვილი, ჩვენ, მასთან ერთად გარკვეული საქმიანობა გვიხდება, იმედი მაქვს, რომ ბ-ნ გურამთან ერთად გარკვეულ წვლილს შევიტანთ ამ ახალდაფუძვნილ ცენტრის საქმიანობაში. წარმატებებს ვისურვებთ!

ისრაელში სამართლებრივი საელჩოს უფროსი მრჩეველი ჯემალ აჯიაშვილი:

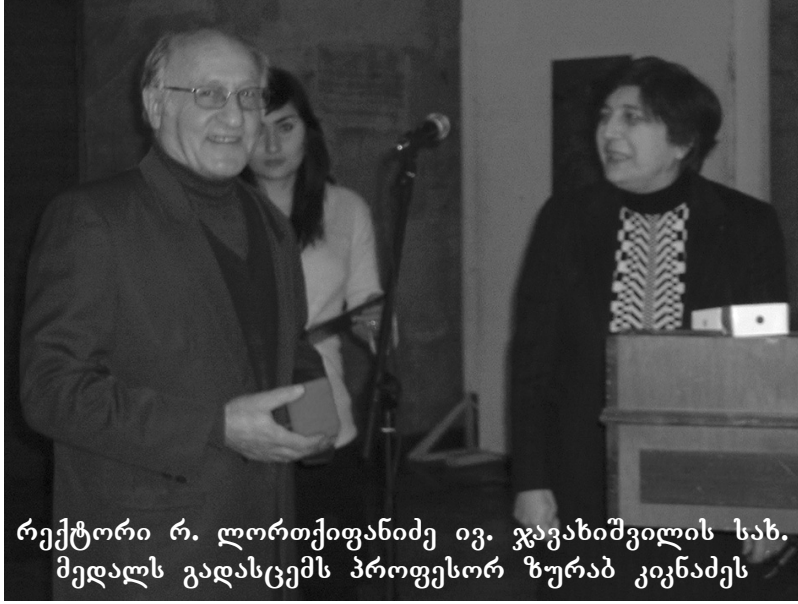
– დღეს, მართლაც, არაჩვეულებრივი დღეა, მაგრამ ჩემი გამოცდილება მინდა დავიწყო სამადლობელით უნივერსიტეტის რექტორის ქ-ნ რუსუდანისა და რექტორატის მიმართ, რადგან ასეთი უმაღლესი ვილდო – დიდი ივანე ჯავახიშვილის სახელობის მედალი მომინიჭა. ეს ბევრ რამეს მავალებს. დიდი მადლობა. დღეს უაღრესად მნიშვნელოვანი დღეა, დაარსდა „ქართულ-ებრაული კულტურული ურთიერთობის შემსწავლელი ცენტრი“, რომელსაც დიდი პოზიციები და პერსპექტივები აქვს. რა თქმა უნდა, ეს ცარიელ ადგილზე არ დაწყებულა, ამას წინ 2600 წლიანი ტრადიცია უძღვდა. ამ ტრადიციის საფუძველზე გრძელდება დიდი საქმეები. მინდა საზოგადოებრიობას შევახსენო, რომ საბჭოთა პერიოდში, როცა ბიბლიური კულტურა ვერ იყო პატივში, ბიბლიური კულტურის მიმართ არ იყო კარგი დამოკიდებულება, არსებობდა ორადორი უნივერსიტეტი უზარმაზარ სივრცეში, სადაც ბიბლიური ენა – ე. წ. ივრითი ისწავლებოდა. 1944 წლიდან თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში მას სათავეში განსვენებული კონსტანტინე წერეთელი ედგა, მეორე უნივერსიტეტი, სადაც ბიბლიური კულტურა ისწავლებოდა იყო ლენინგრადის უნივერსიტეტი. მაშინ როცა საქართველოში ისწავლებოდა ებრაული ენა, ისრაელის სახელმწიფო ჯერ დაარსებული არ იყო.

გულისტკივლით მინდა აღვნიშნო, რომ მიუხედავად იმ სტერეოტიპისა, რომელიც ისრაელში არსებობს, მაინც მგონია, რომ ქართულ კულტურას ჯერ კიდევ არ იცნობენ ჯეროვნად. მართალია, იქ არიან ქართველი ებრაელები, ჩვენი ძმები, ჩვენი სისხლი და ხორცი, რომლებიც პირველ დღესანებდ ამოგვედინენ ქართული კულტურისა, მაგრამ ქართული კულტურის, მეცნიერების ქართული ანთოლოგიის წარმოჩენა არის ორმხრივი ვალი, როგორც ისრაელის საელჩოს საქართველოში, ასევე საქართველოს საელჩოს ისრაელში. როდესაც საქართველოს ელჩმა ისრაელში ბ-ნმა ლაშა ჟვანიამ რწმუნების სიგელი გადასცა ისრაელის პრეზიდენტს მოშე კაცავს, პირველი პუნქტი, რომელიც გაახმოვანა პრეზიდენტის მიმართ იყო ის, რომ, შეიცვალოს საქართველოს ებრაული დასახელება. მოგეხსენებათ ისრაელში საქართველოს „გრუზიას“ უწოდებენ, ეს არის რუსული ენის ნაბალი. როდესაც გასული საუკუნის 70-იან წლებში რუსი რეპატრიანტები ჩადიდდნენ ისრაელში დამკვიდრდა სახელი „გრუზია“. საქართველოს უნდა დაუბრუნდეს ის დასახელება, რაც იყო ტრადიციული, რაზედაც იბრძოდა ბ-ნი კოტე წერეთელი, ეს არის „გეორგია“, მით უმეტეს, რომ ისრაელში ებრაული ლექსიკოლოგიაში დაფიქსირებულია დასახელება „გეორგია“ და არა „ჯეორჯია“. ეს ენციკლოპედია გამოცემულია გასული საუკუნის 60-იან წლებში, ასე რომ ის ხიდი ტრადიციული კავშირისა, რომელიც გაიარა, უნდა აღსდგეს. ამ ცენტრის დაარსება ძალიან ბევრ სინათლეს შეიტანს ამ საქმეში, მითუმეტეს, რომ მას ისეთი თავკაცი ჰყავს, როგორც ბ-ნი გურამ ლორთქიფანიძე, და შემოიკრებს ქართული მეცნიერებისა და ქართული აზროვნების საუკეთესო ძალებს, ჩვენ, ჩვენი მხრივ ამოუდგებით მხარში ამ დიდებულ წამოწყებას, რომელიც იმედა ახალ-ახალ სასახელო და დიდებულ ფურცლებს შემატებს ამ ორი ძირძველი ერების ურთიერთობას.

ლტოლვილითა და განსახლების მინისტრის მოადგილე თამარ მახარაშვილი:

– მოგესალმებით და უპირველეს ყოვლისა, ნებას მივცემ საკუთარ თავს მადლობა გითხრათ მობრძანებისათვის. მოგეხსენებათ საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლებში იკითხება და ისწავლება ებრაული ენა, მაგრამ სწორედ ივ. ჯავახიშვილის სახ. უნივერსიტეტში უნდა შექმნილიყო ასეთი ცენტრი. იმ უნივერსიტეტში, სადაც 1944 წლიდან აკადემიკოს კოტე წერეთლის თაოსნობით ისწავლება ებრაული ენა. მოგეხსენებათ ებრაული სკოლა საკმაოდ ძლიერია. ამით ამაყობს როგორც ქართველი, ისე ებრაელი ხალხი. ეს ფაქტი თბილისის ივ. ჯავახიშვილის სახ. უნივერსიტეტიდან იღებს სათავეს. მინდა უნივერსიტეტის რექტორს ქ-ნ რუსუდან ლორთქიფანიძეს და ისრაელის საგანგებო და სრულუფლებიან ელჩს საქართველოში ბ-ნ შაბათი ცურის მადლობა ვუთხრა, რადგან მათი ძალისხმევით ხდება ამ ცენტრის ფუნქციონირება. რას ვისრულებს ცენტრი თავის თავზე და რა პასუხისმგებლობას იღებს ეს? ესაა ებრაული ენის სწავლების კოორდინაცია საქართველოში. თუ მიაქციეთ ყურადღება ყველა ის ადამიანი შეყვანილი საბჭოს შემადგენლობაში, რომელსაც გარკვეული წვლილი მიუძღვის რაღაცნაირად ემსახურეს ებრაული ენის სწავლებას თუ პოპულარიზაციას საქართველოში. ამიტომ ყველა ამ ადამიანთან ერთად მოხდება საერთო პროგრამის შემუშავება და იმის გათავისება, რომ დღეს სახელმწიფო არქივში უნიკალური მასალებია, რომელსაც

რექტორი რ. ლორთქიფანიძე ივ. ჯავახიშვილის სახ. მედალს გადასცემს პროფესორ ზურაბ კეენაძეს

საპატიო სიგელების გადაცემა

ბთაი ცური და მწერალი გურამ ბათიაშვილი.

26 იანვარს ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში „ქართულ-ებრაულ ურთიერთობათა შემსწავლელი კულტურული ცენტრის“ პრეზენტაცი-ზე ქ. ბორჯომის მერმა ბესიკ ფოფხაძემ ქ. ბორჯომის საპატიო მოქალაქეებს, სიგელები გადასცა.

– მაქვს პატივი გაცნობოთ იმის შესახებ, რომ ბორჯომში შესანიშნავი საღამო ჩატარდა, რომელიც ქართულ-ებრაულ ურთიერთობებს მიეძღვნა. ამ საღამოზე ქ. ბორჯომის გამგებების სახელით და ბორჯომის საზოგადოების მხარდაჭერით, გადაწყდა, რომ ბორჯომის მეგობრებს მიენიჭოთ ბორჯომის საპატიო მოქალაქეობა. ეს გადაწყვეტილება მიიღო ავასტურული და მადლობა გადაუხადო ბ-ნ ელჩის შაბთაი ცურს მხარდაჭერისათვის და გვერდზე დგომისთვის. ბ-ნ გურამ ბათიაშვილს და ქ-ნ ნათელა პატარაკაციშვილს. იმედი მაქვს, რომ თქვენ იმ ქალაქის მოქალაქეები იქნებით, რომელიც 2014 წლის ოლიმპიურ თამაშებს უმასპინძლებს, მოგვსენებათ, რომ ბორჯომი 2014 წლის ოლიმპიური თამაშების პრეტენდენტი ქალაქია. იმედი მა-

ქვს, ბ-ნ ბადრი პატარაკაციშვილის დახმარებით ყველაფერი განხორციელდება. – განაცხადა ბორჯომის მერმა.

ყველა საპატიო მოქალაქის სახელით მადლობა ქ-ნმა ნათელა პატარაკაციშვილმა გადაიხადა.

– მოგესალმებით ყველას, ჩვენთვის მეტად საპატიოა ბორჯომის საპატიო მოქალაქეობა, მადლობა ქ. ბორჯომის მერს, რომელმაც ეს სიგელი გადმომცა. ყოველთვის თქვენს გვერდით მივუვლით. მადლობა ყველას.

ნიკო ლომია

რამდენიმე თვის წინათ ქ. ბორჯომში გამართა საღამო, რომელიც ქართველთა და ებრაელთა მეგობრობას მიეძღვნა. შეხვედრის ორგანიზატორი ბორჯომის გამგეობა, მერია და საქართველოს ებრაელთა მსოფლიო კონგრესი გახლდათ. ამ დღეს ცნობილი გახდა, რომ ბორჯომს ახალი საპატიო მოქალაქეები შეემატა: მსოფლიოს ქართველ ებრაელ ქალთა ასოციაციის ვიცე პრეზიდენტი ნათელა პატარაკაციშვილი, ისრაელის საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი საქართველოში შა-

ბათიაშვილი და მწერალი გურამ ბათიაშვილი.

დიდი ზეიმი ნიუ-იორკის ქართულ-ებრაულ მეგობრობის საზოგადოებაში

2006 წლის 29 იანვარს ნიუ-იორკის ქართველ ებრაელთა სალოცავში მისვლა ადრე მომინდა. ამ დღეს აქ მნიშვნელოვანი საღამო იმართებოდა: საქართველოს უმაღლესი ხელისუფლების დადგენილებით გამოცხადდა საფოსტო მარკა რაბი **აბრამ ხშილმის** პატივსაცემად.

ადგილზე მისულს ნიუ-იორკში მცხოვრებ ქართველ ებრაელთა სინაგოგის პრეზიდენტი ბატონი რომან ზაკი დამხვდა. ის განმარტოებული, მოშორებით იდგა და ლოცულობდა. სალოცავის მეორე კუთხეში ბ-ნი სიმონ კრისელი (გაზეთ „დავითის ფარის“ მთავარი რედაქტორი) ვიდეო აპარატურას ანლაგებდა. „მთელი დამე თვალი არ მომიხუჭავს დროის სიმცირის და არასაკმარისი მასალის გამო, ვიმედოვნებ, ფილმი მოწონებას დაიმსახურებს.“ – გამიზარა თავისი ფიქრი ბ-ნმა სიმონმა. სულ ცოტა ხანში კი ფილმში მოცემულმა მრავალისმთქმელმა კადრებმა მოლოდინს გადააჭარბა და ოვაცია დაიმსახურა.

დაიცვალო მისთვის“, და აგრეთვე „ადამიანი შაბთისათვის და არა შაბთი ადამიანისათვის“. დიდი რაბი 1931 წელს გარდაიცვალა. მის საპატივსაცემად 1984 წელს ისრაელში ქართველმა ებრაელებმა „ბეი-აბრაამის“ სახელობის სინაგოგა აღმართეს.

რაბი ხელოვნის განმანათლებლური მოღვაწეობა იმ დროს, როცა ქართველ ებრაელებში არცერთი საშუალო განათლების პირი არ იყო, თავისი მნიშვნელობით სცილდებოდა ორდინარული მოვლენის ფარგლებს. მისი მოღვაწეობის ღირსეული შეფასება დღეს გახდა შესაძლებელი, როდესაც ერთ დროს უწიგნური ხალხის შთამომავლები გახდნენ რამდენიმე ქვეყნის ინტელექტუალური მშვენიერება.

სინაგოგის დარბაზში ჩამოჯდარი საღამოს დაწყებას ველოდი. უეცრად წამოვდექი, წარუშლელი მოგონებითა და უსახდურო სიყვარულის გრძობით აღვივსე, როდესაც კარებში ბ-ნი ოთარ სეფიაშვილი და ბ-ნი მიხეილ როკეტლიშვილი დაეინახე. რას ვიტყვი მათ დანახვაზე? უამრავი რამის თქმის სურვილი მაქვს, მაგრამ მომავს მხოლოდ ნაწილები გარდასულ დღეთა დაუვიწყარი მოგონებებიდან: ყოველ შაბათ საღამოს გადაცემა „ილუზიონის“

სანახავად სავარძელში მოკალათებულს ცისფერი ეკრანიდან ბ-ნი ოთარი მშვიდი და სანდომიანი ღიმილით მესალმება... იგი ფილმის შესახებ საკუთარ, საინტერესო ინტერპრეტაციას გვთავაზობს... მერე კი ყველაფერი ყრღება და ფილმი იწყება. ყველაფერი ის იმ თაობის ქართველ ტელემედიკურებელთათვის დაუვიწყარი მოვლენა იყო. ბ-ნ ოთარის მიერ ცოტა ხნის წინათ გამოშვებული წიგნი „ხსოვნა“ სიმფონია: ქრონიკები და ინტერმედიები ანუ ბედი ქართველ ებრაელთა“, დარწმუნებული ვარ, ქართულენოვანი მედიტაციისთვის სასიამოვნო მოვლენად იქცევა.

სინაგოგის დარბაზი ნელ-ნელა შეივსო. საღამო დაიწყო, რომელსაც საინტერესოდ წარუძღვა გაზეთ „ფორვერტის“ მთავარი რედაქტორი, ნიუ-იორკის ებრაული ორგანიზაციების საბჭოს რუსულად მოლაპარაკე თემთან კავშირის განყოფილების დირექტორი მიხეილ ნემიროვსკი. ჩემს წინ იჯდა ამავე ორგანიზაციის აღ-

მათი სულისკვეთებით, პატრიოტიზმით. თუ ეს არა, ისინი საკუთარ არაორდინალობას დაკარგავენ და ჩვეულებრივი ებრაელები იქნებოდნენო“.

საღამოს ფონად დაყვებოდა ოპერის მომღერლის იოსებ შალომავის მიერ შესრულებული ამერიკის, ისრაელისა და საქართველოს ჰიმნები. დარბაზი დიდი ალტაცებითა და იმედიანი შემახილებით შეხვდა საქართველოდან ნიუ-იორკში დროებით ჩამოსული მინისტრის ბ-ნ გიორგი ხევიაშვილის განცხადებას იმის თაობაზე, რომ საქართველოში ახლად შემუშავებული კანონმდებლობის თანახმად, ემიგრაციაში მყოფ ყოფილ ქართველ მოქალაქეებს უფლება ექნებათ განაცხადონ შეიტანონ საქართველოს მოქალაქეობის მიღება და იმავე დროს შეინარჩუნონ იმ ქვეყნის მოქალაქეობა, სადაც ამჟამად ცხოვრობდნენ. მისასალმებელი სიტყვით გამოსვლისას საქართველოს მუდმივმა წარმომადგენელმა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციასთან ბ-ნმა რევაზ ადამიამ დასძინა, რომ „ეხლა ცხინვალსა და სამაჩაბლოში იმდენივე ებრაელი რომ ცხოვრობდეს, როგორც იმ დროს, საქართველოში რეგიონალური პრობლემები ნაკლებად იქნებოდაო“.

საღამოზე სიტყვით გამოსული რაბი აბრამ ხელოვნის შთამომავლები, რომელთა შორის მრავალი ცნობილი მეცნიერია, რითაც კიდევ ერთხელ მტკიცდება რაბი ხელოვნის მოღვაწეობის მნიშვნელობა, სინაგოგის გამოთქვამდნენ, რომ მწირი ინფორმაცია აქვთ მათ სახელოვან წინაპარზე.

საღამო ტრადიციული ქართული ბანკეტით დასრულდა, სადაც უხვად იყო ქართული კერძები, ქართული სიტყვა თუ ღიმილი, ხოლო ერთმა ამერიკელმა წარმომადგენელმა კი ჩვენთან საუბარში აღნიშნა: „როდესაც პირველად მოხვედ ქართულ სუფრაზე და მისი გემო ვიკემე, მივხვდი, თუ რატომ არსებობს ისრაელში ამდენი ქართული რესტორანიო“.

ნიკო ჩხარაიძე
გაზეთი „დავითის ფარი“,
№66 თებერვალი, 2006
ფოტო ოთარ ჯანაშვილისა

ჩვენი ახლო წარსული, თანამედროვეობა რომ გვაფიქვებს...

თბილისი, XX საუკუნის დასაწყისი. ქსოვილებით მოვაჭრე მოშე იოსებაშვილის ოჯახი

ქოცოხის ცენტრი

ისრაელის საელჩოსთან არსებული კულტურის ცენტრი, რომელსაც მერაბ დავარაშვილი ხელმძღვანელობს რეგულარულად ატარებს მეცადინეობებს: ფსიქოლოგიაში, ებრაულ ენაში, ლოგოგრაფიაში, მათემატიკაში, ისრაელის სახელმწიფოს ისტორიაში. ებრაულ ტრადიციებზე ახალგა-

ზრდებს საქართველოს მთავარი რაბინის მოვალეობის შემსრულებელი ავიმე-ლეს როზენბლათი ესაუბრება. მეცადინეობა სკოლა "თიფერეთ ცვის" ტერიტორიაზე ტარდება ყოველ ოთხშაბათს, პარასკევს და კვირას. აღინიშნება ყველა ებრაული რელიგიური თუ სახელმწიფო დღესასწაული.

კულტურის ცენტრის ბაზაზე ფუნქციონირებს სასკოლო ასაკის ვაჟთა სასი-მლორო გუნდი. ებრაულ და ქართულ სიმღერებს სოფია ბალაბანი ასწავლის. კულტურის ცენტრში ისწავლება ისრაელის სახელმწიფოს ისტორია, ამ ლექციას ახალგაზრდული კლუბის ხელმძღვანელი დათო შაფთოშვილი კითხულობს. ისრაელის სახელმწიფოს ისტორიის შესახებ მასალებით დათოს კულტურის ცენტრი ეხმარება.

პარასკევს, 3 თებერვალს წესისამებრ ლექციები ტარდებოდა. ახალგაზრდები მონდომებითა და ინტერესით ავსებდნენ ლექტორის ირაკლი ონიგავას მიერ შე-თავაზებულ ტესტს. რაბინი ავიმელეს როზენბლათი ებრაულ ტრადიციებზე ესა-უბრა, შემდეგ კი კაბალათ შაბათიც ჩაატარეს.

ისრაელის საელჩოსთან არსებული კულტურის ცენტრი ყველა ახალგაზრდას ისრაელის სახელმწიფოსკენ მიმავალი გზის გაკვლევაში ეხმარება.

ინეო ლომია

ახლო აღმოსავლური კონფლიქტი სიფრიაში

ჩვენი მკითხველისათვის, რომელსაც აინტერესებს ახლო აღმოსავლეთის კონფლიქტი, ალბათ, და-აინტერესებს ეს ციფრები:

ბიბლიაში იერუსალიმი 700-ჯერ არის ნახსენები, ყურანში კი ერთხელაც არ მოიხსენიება.

როცა იერუსალიმი არაბების იურისდიქციის ქვეშ იყო (1948-1967 წ. წ.) არაბი ლიდერების რა-ოდენობა იერუსალიმში უდრიდა ერთს. პალესტინის იმ ტერიტორიის, რომელზეც ისრაელის სახელმწიფო შეიქმნა, დატოვების შემდეგ, არაბ ლტოლვილთა რაოდენობა სახელმწიფოში დაახლოებით 600 ათასია. ანტისემიტური პროგრამების შემდეგ არაბული სახელმწიფოები დატოვა დაახლოებით 600 ათასმა ლტოლვილმა. ებრაულ სახელმწიფოთა რაოდენობა, რომელიც ე. წ. პალესტინურ ტერიტორიაზე არსებობდა არის 3.

იმ არაბული, ან მუსლიმურ სახელმწიფოთა რაოდენობა, რომელიც არსებობდა ამავე ტერიტორიაზე 0-ია. 1967 წლის შემდეგ ისრაელელებმა მხოლოდ ერთი ტერიტორიის ტერიტორია აქტი განახორციელეს.

არაბებმა ან მუსლიმებმა ამ პერიოდის შემდეგ - ათასობით.

ებრაელთა რაოდენობა, რომელ-

ბიც მხარს უჭერენ ებრაელი ტერიტორიის მოქმედებას 1%-ია. პალესტინელთა რაოდენობა, რომლებიც მხარს უჭერენ ისლამისტ ტერიტორიის მოქმედებას - 90%-ია.

მსოფლიოში არსებობს ერთი ებრაული სახელმწიფო.

დემოკრატიული ებრაული სახელმწიფოც ერთია.

მსოფლიოში არსებობს 19 არაბული სახელმწიფო. მსოფლიოში არ არსებობს დემოკრატიული არაბული სახელმწიფო.

არაბ ქალთა რაოდენობა, რომლებიც ყოველწლიურად იღუპებიან მამებისა და ძმების მიერ ჩადენილი „ღირსების სიკვდილის“ გამო ათასობითაა. ებრაელ ქალთა რაოდენობა, რომლებიც მამებისა და ძმების მიერ „ღირსების სიკვდილით“ იღუპება - ნულია.

საუღის არაბეთში ქრისტიანული ან ებრაული რელიგიის მსახურების ნებართვის რაოდენობა ნულია. მუსლიმური რელიგიური მსახურება, რომელიც ისრაელშია ნებართვით - შეუზღუდავია. არაბების რაოდენობა, რომლებსაც ნება აქვთ იცხოვრონ ისრაელის ტერიტორიაზე არაბულ დასახლებაში 1 მლნ 250 ათას ადამიანს შეადგენს. ებრაელთა რაოდენობა,

რომლებსაც უფლება აქვთ იცხოვრონ პალესტინის ავტონომიის ებრაულ დასახლებებში - ნულია.

არაბულ სახელმწიფოთა რაოდენობა, რომლებიც იყვნენ გაეროს უშიშროების საბჭოს წევრები - 16. ისრაელი არც ერთხელ არ ყოფილა უშიშროების საბჭოს წევრი. გაეროს გენერალური ასამბლეის რეზოლუციით ისრაელის სახელმწიფოს განმე-ცხველთა რაოდენობა - 32-ია. გაეროს გენერალური ასამბლეის რეზოლუციით არაბულ სახელმწიფოებში ადამიანის უფლებების დარღვევის გამო არაბების განმეცხვა-ვთა რაოდენობა - 0-ია. მეცნიერთა შორის, რომლებიც სწავლობენ ახლო აღმოსავლეთის პრობლემებს, ისრაელის და სიონიზმის დამცველია 1%. მეცნიერთა 100% იცავს ახლო აღმოსავლეთის სტრუქტურული და დიპლომატიური ნაირგვარობის იდეას.

მუსლიმთა რაოდენობა მსოფლიოში 1 მილიარდზე მეტია, ისლამური ტერიტორიის წინააღმდეგ მუსლიმთა დემონსტრაციის რაოდენობა - ორი.

ისრაელის საელჩოსთან არსებული კულტურის ცენტრი

დამფუძნებელი და

გამომცემელი:

გურამ ბათიაშვილი, კოტე აბაშიძე
თბილისი, ლეონიდის 11^ბ, ვახტანგ VI ქ. №30
ტელეფონები: 99.90.96, 77.20.57

რეგისტრირებულია

ქ. თბილისის მთაწმინდის რაიონის სასაპარტოლოს მიერ.

რეგისტრაციის № 4/1-921

რედაქტორი

გურამ ბათიაშვილი